

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Jnr. 50/02

21.06.2002

NOU 2002:1 Fortid former framtid – høring

Kulturminneutvalget har utarbeidet en omfattende utredning, med mange forslag til tiltak. Vi vil kommentere problemstillinger som er knyttet til desentralisering av kulturvernet og til museenes rolle.

Vi ser at en desentralisering av kulturvernet kan ha klare fordeler (økt lokalt engasjement, styrking av lokaldemokratiet, bedre muligheter for oppfølging i form av rådgivning og lignende). Vi etterlyser imidlertid konkretisering av hvilke oppgaver som skal desentraliseres, og på hvilken måte disse oppgavene skal løses i en desentralisert modell.

Overføring av kulturminneansvar til kommunene forutsetter at kommunene settes i stand til å løse de nye oppgavene på en god måte. Vi kan ikke se at utredningen i tilstrekkelig grad anviser hvordan denne utfordringen skal møtes.

Kommunenes kompetanse

Slik vi ser det, vil gjennomsnittskommunen ikke være i stand til å besitte tilstrekkelig kompetanse. I mindre kommuner kan det oppstå for nære bånd mellom verneinteressene og utbyggings/eierinteressene på den ene siden og kulturminneforvaltningen på den andre. Nærheten kan være en styrke, men representerer også en utfordring.

Vi tror kulturvernet kan bli skadelidende om en ikke sikrer

- a) at kommunene gis økonomiske muligheter for å møte utfordringene på en god måte
- b) at det kan etableres en lokal kulturminneforvaltning som er sterk nok til/er plassert slik at det sikrer kulturminnevernfaglig integritet

Vi mener dette er forhold som bør tillegges stor vekt.

Museenes rolle

Vårt i praksis ganske desentraliserte museumsvesen rommer mye praktisk og teoretisk kulturminnekunnskap. Ett av tiltakene som kan bidra til å sikre at kulturvernet ikke blir skadelidende ved ansvarsoverføringen, er å trekke veksler på dette. Det krever at kommunene bruker museene, og at museene er i stand til å betjene kommunene og innbyggerne.

Museenes rolle er behandlet i kap. 7 i utredningen. Vi finner lite konkret om på hvilken måte museene skal bidra, utover bl.a. at museene skal brukes mer aktivt og at rollen som møteplass og formidler er viktig. Det heter også at de skal tilføres friske midler.

Museenes rolle vil være ulik fra sted til sted, avhengig av museumsstrukturen og kommunestrukturen. Follo Museum har i noen tid arbeidet med spørsmål omkring museets evt. rolle i kulturminnevernet, ettersom en overføring av kulturminneansvar til kommunene en stund har ligget i kortene.

Stiftelsen Follo Museum er regionmuseum for 6 Akershuskommuner med til sammen ca 110 000 innbyggere, med Akershus fylke, de 6 Follokommunene og det regionale historielaget som stiftere. Vi har funnet det riktig å konkretisere overfor våre kommuner hva Follo Museum legger i de nokså generelle vendingene om museenes rolle i NOU 2002:1.

Vi har pekt på muligheten for å trekke veksler på kommunenes felles museum i oppfølgingen av den evt. ansvarsoverføringen. Vi har antydnet at kulturvernforvaltningen organiseres som en selvstendig interkommunal virksomhet, samlokalisert med museet, som kan forestå rådgivnings- og utredningsoppgaver for kommunene.

Med en slik modell mener vi at det kan oppnås synergieffekter uten å røkke ved den museumsfaglige integriteten på den ene siden og den kulturvernfaglige integriteten på den andre siden.

En kan også tenke seg at museene styrkes for å kunne tilby kommunene kulturvernfaglige tjenester. En slik løsning kan imidlertid etter vårt syn være mer problematisk ift. den selvstendige rolle et museum bør ha. Det er lite ønskelig å overføre forvaltningsoppgaver til museene.

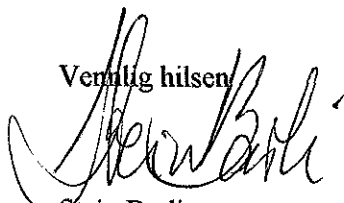
Vi mener en satsning på museene i den retning vi antyder vil ha flere fordeler:

- De enkelte kommunene vil kunne få kompetanse de ikke vil være i stand til å skaffe seg hver for seg.
- Museet vil kunne trekke veksler på den arkeologiske/kulturvernfaglige kompetansen kommunene i fellesskap knytter til seg.
- Kulturvernet vil få klar lokal tilknytning, med de økte muligheter det vil gi for lokalt engasjement og økt frivillig innsats.
- En unngår ulempe ved en for "nærsynt" plassering av den kulturvernfaglige kompetansen i den enkelte kommune.

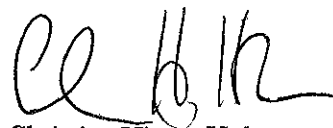
Gjennom den pågående konsolideringsprosessen antar vi at vi vil få en museumsstruktur med en balanse mellom faglig styrke og lokal/regional tilhørighet. En vil derfor få institusjoner som kan være egnet til å spille en rolle i forhold til de oppgavene kommunene vil få innenfor kulturminnevernet.

Vi har orientert Follokommunene om våre tanker om dette. De har på sin side uttrykt interesse for å vurdere fremtidige fellesløsninger i samarbeid med Follo Museum. De har imidlertid også pekt på at det må bli klarere hvilke nye oppgaver/ansvar de evt. vil få, før dette kan konkretiseres. Dette vil trolig fremgå av deres høringsuttalelser.

Vennlig hilsen

Stein Barli
Museumsstyrer

Christian Hintze Holm
1. konservator